

Dnr: Ju2021/00115

Remissyttrande gällande delbetänkandet Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap (SOU 2021:2)

Sammanfattning:

Svenskar i Världen begränsar sitt yttrande till enbart områden som är kopplade till svenskar bosatta utomlands, i detta svar även kallade utlandssvenskar. Denna grupp påverkas i förhållande till ett flertal områden i detta delbetänkande; vilka som ska omfattas av kraven, genomförandet, kostnader och konsekvenser.

Svenskar i Världen ställer sig positiva till utredningens förslag om att kunskapskravet *inte* ska omfatta personer födda utomlands där modern och/eller fadern är svenska medborgare och barnen erhållit medborgarskap genom anmälan.

Svenskar i Världens utgångspunkt är att dessa personer inte ska riskera att neutraliseras. Det finns dock en risk för att personer ur denna grupp trots allt neutraliseras på grund av den regel som tillämpas där dessa personer aktivt behöver anmäla om att förlänga sitt svenska medborgarskap.

Kommentar:

Svenskar i Världen har beretts tillfälle att yttra sig över delbetänkandet av *Utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap (USSMA)*.

I utredningen föreslås att barn födda utomlands till fader som är svensk medborgare som enligt punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:481) om ändring i lagen om svenskt medborgarskap önskar förvärva medborgarskap genom anmälan enligt 5 § inte ska omfattas av kunskapskravet. Det går i linje med vad Svenskar i Världen anser.

Risken att förlora sitt svenska medborgarskap är ett närvarande hot för utlandsfödda svenska ungdomar som inte bott i Sverige. Genom sitt svenska medborgarskap, som de har fått genom att minst en förälder är svensk medborgare, identifierar de sig som svenskar trots att de har bott utomlands i hela sitt liv. För att behålla medborgarskapet måste de, med nuvarande lagstiftning, ansöka om att förbli svensk medborgare efter att de fyllt 18 år, men innan 22-årsdagen.

Svenskar i Världens utgångspunkt är att dessa personer inte ska behöva pröva sitt svenska medborgarskap eftersom de redan har erhållit ett. Personer ur denna grupp som neutraliseras ska därför undantas från kunskapskraven, menar Svenskar i Världen.

I delbetänkandet framgår inte tydligt hur en svensk medborgare ur denna grupp ska behandlas. Omfattas de av kravet på kunskapsprov? ***Vilka som ska omfattas av dessa krav behöver tydliggöras.***

Följande situation kan uppstå i en utlandssvensk familj om denna grupp *inte* omfattas av det föreslagna undantaget: Familjen har flera barn och är ovetandes om regeln att ett barn som fötts utomlands måste ansöka om att förlänga det svenska medborgarskapet vid tidigast 18-års ålder och senast vid 22-års ålder. En sådan miss resulterar i att detta barn – med största sannolikhet det äldsta barnet – behöver ansöka om svenskt medborgarskap på nytt och behöver då uppfylla kunskapskraven i svenska och samhällskunskap. De yngre syskonen, som blir varse om denna regel i samband med detta, kan i tid ansöka om att förlänga sitt svenska medborgarskap och behöver då inte gå igenom samma process. Det innebär att barn i samma familj som har samma förutsättningar kommer att bedömas på olika sätt i förhållande till sitt svenska medborgarskap.

Svenskar i Världen vill säkerställa att även de barn som fötts av en utländsk mor och svensk far före den 1 april 2015 men efter 1 juli 2001, och där föräldrarna inte är gifta, undantas från kunskapskravet.

Svenskar i Världen vill också påpeka vissa aspekter kopplade till genomförandet av kunskapsproven samt tillgängligheten. Om svenska barn födda utomlands ska genomföra kunskapsprov måste dessa kunna göras utomlands, enligt en liknande modell som TISUS Utland har idag. Det blir då viktigt att informationen om vilka krav som ställs för att kunna genomföra testet och få det godkänt är tydliga, bland annat via testcentrets informationskanaler och Sweden Abroad. I utredningens stycke om genomförandet av medborgarskapsprovet nämns inte att dessa test ska kunna göras från utlandet.

Om test ska krävas för att ungdomar utomlands ska kunna behålla sitt svenska medborgarskap, behöver de vidare, erbjudas utökade möjligheter att studera svenska utomlands. Innehållet i *Kursplan i svenska för kompletterande undervisning för svenska elever i utlandet* behöver då revideras så att samhällskunskapen får en tydligare skrivning. Reglerna för statsbidrag kan också behöva anpassas för att eleverna ska kunna läsa svenska och samhällskunskap online om det inte finns kvalificerade lärare att tillgå på den ort där den lokala svenska skolföreningen har sitt säte.

Kompletterande svenska nämns inte alls i utredningen, trots att det är en kursplan som omfattar fler än 6 000 barn och ungdomar med svenskt medborgarskap.

Kursplan i svenska för kompletterande undervisning för svenska elever i utlandet gäller dock bara för elever upp till 20 år. Om kraven på språktest trots allt genomförs anser Svenskar i Världen att det är rimligt att även personer över 20 år med svenskt medborgarskap boendes utomlands ska få fullgod svenskundervisning för att klara kunskapskraven.

Svenskar i Världen anser att godkända betyg i relevanta kurser i svenska från International Baccalaureate och European Baccalaureate bör nämnas som ytterligare exempel på utbildningar som täcker kraven för kunskaper i svenska och som därmed borde vara fullvärdiga alternativ till kunskapsprovet.

Det är positivt att det utbildningsmaterial som kommer att behövas kan laddas ner digitalt. Det är också positivt att proven kommer att genomföras digitalt. Dock är det viktigt att man i processen kring genomförandet av kunskapsproven har i åtanke att svenska personer födda utomlands inte alltid har ett svenskt personnummer och de kan i många fall inte heller identifiera sig med e-legitimation. Genomförandet måste alltså ha en lösning på detta.

Svenskar i Världen vill även understryka att kostnaderna som diskuteras i detta förslag är höga. Vi ser också att det finns en stor risk att kostnaderna kan komma att höjas ytterligare för personer som behöver genomföra testen utomlands. Vi motsätter oss därför de kostnadsförslag som nämns i delbetänkandet.

Ett annat viktigt perspektiv att lyfta är de konsekvenser av införandet som kan komma att påverka Migrationsverket. Redan alldeles för långa handläggningstider hos Migrationsverket påverkar väldigt många utlandssvenskar som vill flytta hem tillsammans med sin utländska partner. Det är därför av största vikt att kunskapskraven under inga omständigheter påverkar resurshanteringen hos Migrationsverket när det kommer till uppehållstillståndsärenden.

Sammanfattningsvis; I enlighet med utredningens förslag anser Svenskar i Världen att barn födda utomlands till fader som är svensk medborgare som enligt punkt 2 i ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen (2014:481) om ändring i lagen om svenskt medborgarskap önskar förvärva medborgarskap genom anmälan enligt 5 § inte ska omfattas av kunskapskravet.

Ytterligare en grupp som Svenskar i Världen anser bör undantas från kunskapskravet är de barn som fötts av en utländsk mor och svensk far före den 1 april 2015 men efter 1 juli 2001 och där föräldrarna inte är gifta.

Genomförande och tillgänglighet behöver tydliggöras, kostnaderna anser Svenskar i Världen är för höga och effekterna av införda kunskapskrav får inte heller påverka redan långa handläggningstider hos Migrationsverket.

Svenskar i Världen,
Cecilia Borglin, generalsekreterare